

במה מדליקין פרק שני שבת

כו.

עין משפט
גזר מצוה

עא א מיי פכ"ב מהל' כלים
הל' א פכ"ב הלכה ב:
עב ב מיי פכ"ב מהל' כלים
הלכה א:
עג ג מיי פ"י מהלכות
כלאים הלכה א סמג
לאון רפ"ט טו"ע י"ד סימן
רמ"א סעף א:

(א) מנחת (ט) ז' ב"ק סו:
שעטת טו. בטרות דל:
(ג) ע"י מע"ד מוספות ד"ה
ר"פ, ד' נ"פ מ"ש על הגליון
פסחים (א), ס' ט"ז:
טומאות, (ו) כ' מ"י וכ"ב
הרש"ל ד"ק ורמב"ם ו"י עד
מאריך הוי גליון, (ז) רמ"ל

תורה אור השלם

1 וכל אשר יפל עליו מים
במתקן יקטוף מן כל
או בגד או עור או שק כל
כלי אשר יעשה מלאכה
בדם במים יבא וטמא עד
הערב וטהר. ויקרא י"ב א
2 לא תלבש שעטני צמר
ופשתים יחדיו.

דברים כ"ב א

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שכן מטמא וכו'
ולא נבגעים כדאית' בת"כ
ומפורש דן במנתי ריפ"א
נגעיים:

מוסף רש"י

מנין לרבות צמר גמלים
כו'. למטמאם נגעיים
(מנחות ט"ז). נוצה של
עודם. קרי טהא לפי שאינו
ק"ל כשאר למר (ט"ט).

רבינו הגנאל

ואסקנא הדר ביה רבא
מהוהא ויתוקמיה דאביי.
ואמר רב נחמן בר יצחק
אהא דהנא דבי רבי
ישמעאל הוואל ונמרו
בגדים סתם ופרט לך הכתוב
באחד מן צמר ופשתים,
אף כל צמר ופשתים,

מאו בגד. דכתיב צשרים. או ריבויא הוא: דסניא ל"ג. דלי מתניא
היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיבעיא ליה לנשל על שלש הא תנא
תני בהדיא שלשה על שלשה צשרים בגדים מניין אלף דרשא דרבא
היא: גלי רחמנא נגעיים. דרבייה מן והבגד וה"ה לשרצים דכיון
דכתיב בהן בגד כי התם מנייה ילפינן
צבנין אב: שרצים אין שמי וערב
מטמא בהן דבגד כתיב צהו ולא
שמי ולא אמר לך על כרחיך לשלשה על
ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על
שלשה צשרים בגדים אמר דאלו ג'
על ג' צמר ופשתים צשרים מנגעים
ליף דלי נגעיים חמירי לכתוב רחמנא
האי ריבויא צשרים ולשתוק מריבויא
דבבגד נגעיים אלף לדרשא אחריתי
אתא: כעדשה. ונגעים צעינן
בגדים: מפיק מאידך. כלומר מואל
הוא מסכתא אידך תנא דפליג עליה
דאשכחן דמרבי שאר בגדים לטומאת
שרצים: של עוים. קרי נוצה על ס'
שאין גוזזין אותם אלף מורטיין: רבא
אמר כי ליה ליה. למתא דרשא
צשרים בגדים צשרים ג' על ג' דילמד
סמוס מן המפורש אלף שלשה על
שלשה צשרים אית ליה בהו דליתרבו
מאו בגד: הדר ניה רבא משהיא.
ואמר דמתא דבי רבי ישמעאל ורשב"א
אמרו דבר אחד ולא כדביי אלף
דלמרייהו צשרים בגדים טומאת ג'
על ג' ליכא שלשה על שלשה איכא:
ואיבעינא אימא הא. שמעתא דסיפא
לאו רבא אמר אלף רב פפא אמרה
לאוקמי תרתייהו תרי תנאי דרבי
ישמעאל כהדי ונמימר דמודה תנא
דרשא דיש טומאת שרצים צשר
בגדים: ה"ג רב פפא אמר אף כל
לאסויי כלאים. אף כל דמתא דרשא
דקאמר אף כל בגדים סתם אמר
ופשתים לאו לפרושי בגדים סתומים
דטומאה קא אחי דבשאר טומאה
ודאי שטמא שאר בגדים דליתרבו
מאו בגד אלף לפרושי בגד האמור
צכלאים סתם ובגד כלאים שטטנו

מנא ליה נפקא ימאו בגד דתניא בגד אין לי
אלא בגד "שלושה על שלושה בשאר בגדים
מניין ת"ל או בגד ואביי האי או בגד מאי
עביד ליה מובעי ליה לרבות שלש על שלש
בצמר ופשתים דמטמא בשרצים ורבא גלי
רחמנא גבי נגעיים והוא הדין לשרצים ואביי
איכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב
מטמא בהם ואידך אי ס"ד נגעיים חמירי
לכתוב רחמנא גבי שרצים וליתו נגעיים
מינייהו ואידך נגעיים משרצים לא אתו
דאיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמא
בכעדרשה ⁶ אמר אביי האי תנא דבי רבי
ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל
דתני דבי רבי ישמעאל בגד אין לי אלא
בגד צמר ופשתים במנין לרבות צמר גמלים
וצמר ארנבים נוצה של עוים והשירין והכלך
והסריקין תלמוד לומר או בגד רבא אמר כי
לית ליה להך תנא דבי רבי ישמעאל בשאר
בגדים שלש על שלש שלשה על שלשה על
אית ליה והא רבא הוא דאמר שלשה על
שלשה בשאר בגדים לרשב"א אית ליה
לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה הדר ביה
רבא מההיא ואב"א ⁷ הא ⁸ רב פפא אמרה
רב פפא אמר אף כל ⁹ לאתויי כלאים
בהדיא כתיבי ביה ² לא תלבש שעטני צמר
ופשתים יחדיו ס"ד אמינא ה"מ דרך לבישה
אבל בהעלאה כל תרי מיני אסור ולא ק"ו
הוא ומה לבישה דקא מיתנהו כולי גופיה
מכלאים אמרת צמר ופשתים אין מירי
אחרינא לא העלאה לא כ"ש אלא דרב פפא
⁷ בדותא היא רב נחמן בר יצחק אמר אף כל
לאתויי

נפקא ליה מאו בגד דתניא בגד כו'. פירש צקונטרס ללא
גרסינן דתניא דלי ברייתא היא היכי פליג אביי ולא
פירכא היא דהא אביי מודה דאו אתא לרבות שאר בגדים לאידך תנא
דבי רבי ישמעאל כדאמר אביי גופיה בסמוך והיינו ההיא ברייתא
גופיה דלקמן ¹ אלף שקיירה רבא ² והא
דקאמר לאביי האי או מאי עביד
ליה היינו אליבא דרשב"א והין תנא
דבי רבי ישמעאל ³ אלף לאידך תנא
דבי ר' ישמעאל אתא או לרבות שאר
בגדים אפי' לשלש על שלש כדפריש'
לעיל ⁴ ולרבא דאמר דאידך תנא דבי
רבי ישמעאל לא מרבה שאר בגדים
אלף לשלשה על שלשה לא מפיק האי
תנא דבי רבי ישמעאל מאידך וה"ג
דהוה מזי למיבעיא הכא ורבא האי
או להך תנא דבי ר' ישמעאל מאי
עביד ליה ללא פליגי אביי ורבא אלף
אליבא דרשב"א וכמו שדורש אביי כן
כריך למדרש רבא אליבא תנא דבי
ר' ישמעאל דהכא:

תלמוד לומר או בגד. תימה
דלקמן צפרק צמה אשה
יולאה (דף סג.) דרשינן מאו בגד דלריג
כל שהוא טמא וכי מימא שקולים הם
ויבואו שניהם מ"מ כי פריך ואביי האי
או בגד מאי עביד ליה לימא דלצטרך
לריג כל שהוא ואפי' אם נמחק סס
ספרים דכמוצו צהו או צגד וניגרסו
דליף מאו צבגד פשתים דכתיב גבי
נגעים הניחא לרבא דליף שרצים
מנגעים על ידי דגלי רחמנא וה"ה
לנעין אריג כל שהוא אלף לאביי מאי
איכא למימר: מה לנגעים שכן
שתי וערב טמא בהן. אלף צשרים
לא דאמר צפרק צמה אשה (לקמן דף
סד.) יכול שאני מרבה את הצכלים
ואת המשמות ת"ל שק מה שק טווי
ואריג אף כל טווי ואריג: אי ס"ד
נגעים חמירי. הא ודאי דנגעים
חמירי אלף מפרי ה"רם דה"א ק"ו ס"ד
דקאמרת דאו צגד לרבות ג' על ג'
צמר ופשתים דהא נגעיים חמירי:

שכן מטמא בכעדרשה. ורבא ע"ג דפירכא גמורה היא לא חשיב
ליה דלא הוה אלף גילוי מילתא צעלמא דגלי רחמנא צנגעים
דג' על ג' קריי בגד צמר ופשתים והוא הדין צשרים והקשה ה"ר
יעקב מקורבני"ל הקדוש ונימא ק"ו ¹⁰ [הכין] מה שמי וערב דטמא
צשרים טמא צנגעים ג' על ג' שטמא צשרים אינו דין שטמא צנגעים ¹¹
יש לומר דכלים יוכיחו שטמא צשרים ולא צנגעים אף אני אביא
ג' על ג' וכי מימא מה לכלים שכן אין מטמאין ואין נעשין אהל המת
במחזור דג' על ג' נמי אין נעשה אהל כיון דלית ביה פותח טפח אי
נמי שק יוכיח אי נמי צגד צבוע ובגד נכרי יוכיח שטמא צשרים
¹² ולא צנגעים כדאמר בת"כ ואת"ה דהכא משמע דעדשה הוה פחות
מבגדים ותימה לר"י צפסחים צריש אלו דברים (ד' סו:) קאמר
מצורע חמור מצביל קרי שכן טעון פריעה ופרימה אדרבה צעל קרי
מחמור שכן מטמא כדכר ליה כרבי נתן דאמר כחתימת פי האמה
קאמר צ חמור משרץ שכן טומאה יולאה עליו מוגופו ואי כעדשה הוה פחות מגרסם ומחתימת פי האמה ליפרוך (ב)מה לשרץ שכן מטמא
צכעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסבא אין להקשות דאיכא למימר כעדשה שהיא עצה דממרד לה הוה רחבה טפי מגרסם:

מניין לרבות צמר גמלים. ואי' אמר גמלים אמאי לא הוה צכלל צמר ומה כריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים צכלל של גמלים לא
איכרי צמר סתם אלף צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לויי איצטרך ריבוי דאמר צכלל טרפות (חולין דף כפ.)
אזוב ולא אזוב כוחלית: ונוצה שר עוים. תימה מאי איצטרך ריבוי לנוצה של עוים הא כתיב שק בהדיא צקרא ושק הוה מדבר הבא
מן העוים דמנוכח צפרק צמה אשה (לקמן דף סד.) ומיך ר"י דשק הוה מן השער ¹³ של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוצה ¹⁴ ומן הדק
דאיכרי נוצה עושים בגדים ולא שק ¹⁵ ועל שם שמורטיין אותה כמו נוצה צרמלית קרי ליה נוצה ואורי' דכן משמע צפרק ראשית הגז
(חולין דף קא.) דקאמר דראשית הגז אינו נוצה אלף צרמלית דאמר קרא ראשית ג' לאן ואחיה גזיה גזיה מנו צבשי יתחמת
(אינו לא) ופריך דהא ויניף גזיה גזיה מצבור ויהא נוצה אף צבורים אמר קרא תמן לו ולא לשק ¹⁶ ופריך נוצה של עוים לימייב
אלמא נוצה לא הוה צכלל שק ¹⁷:

הדרך ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק ההוא תנא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ציה מההיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף
כל לאתויי שרצים ואי' צריש יצמות (דף ד' טז) היכי פריך הש"ס והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא ההיא דהכא מין כנף מנא
ליה דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים דאי לאו אף כל ה"ה דמיירי גבי שרצים צכלל בגדים וכו' על ג' אלף השתא דאמר אף
כל צמר ופשתים אצטרך או לרבות שלשה על שלשה צשרים בגדים אלף שלש על שלש צשרים בגדים לא ¹⁸ וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן צר
לחך דאמר אף כל לאתויי צינית ¹⁹ דהשתא ודאי ²⁰ לית ליה דרבא דליהו ממיב שאר מינים ציניות: אלא הא דרב פפא בדותא היא. ותימה
לר"י דצריש יצמות (ס' טז טז) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאתויי כלאים כי היכי דליהו צמר ופשתים מופנה
למדרש

וגו' הלכך לרב פפא אלף מפיק האי תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג אין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלף הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאתויי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצא הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אתא על כרחיך קרי כל למעוטיניהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו בגד לרבווי שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר בגדים צנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צשרים אלף לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דאיתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה צמר ופשתים צין לשלש צין לשלשה:
בהדיא כפיני ציה. צמר ופשתים לא תלבש שעטני וגו':
לאתויי

חמור שכן מטמא כדכר ליה כרבי נתן דאמר כחתימת פי האמה
קאמר צ חמור משרץ שכן טומאה יולאה עליו מוגופו ואי כעדשה הוה פחות מגרסם ומחתימת פי האמה ליפרוך (ב)מה לשרץ שכן מטמא
צכעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסבא אין להקשות דאיכא למימר כעדשה שהיא עצה דממרד לה הוה רחבה טפי מגרסם:
מניין לרבות צמר גמלים. ואי' אמר גמלים אמאי לא הוה צכלל צמר ומה כריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים צכלל של גמלים לא
איכרי צמר סתם אלף צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לויי איצטרך ריבוי דאמר צכלל טרפות (חולין דף כפ.)
אזוב ולא אזוב כוחלית: ונוצה שר עוים. תימה מאי איצטרך ריבוי לנוצה של עוים הא כתיב שק בהדיא צקרא ושק הוה מדבר הבא
מן העוים דמנוכח צפרק צמה אשה (לקמן דף סד.) ומיך ר"י דשק הוה מן השער ¹³ של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוצה ¹⁴ ומן הדק
דאיכרי נוצה עושים בגדים ולא שק ¹⁵ ועל שם שמורטיין אותה כמו נוצה צרמלית קרי ליה נוצה ואורי' דכן משמע צפרק ראשית הגז
(חולין דף קא.) דקאמר דראשית הגז אינו נוצה אלף צרמלית דאמר קרא ראשית ג' לאן ואחיה גזיה גזיה מנו צבשי יתחמת
(אינו לא) ופריך דהא ויניף גזיה גזיה מצבור ויהא נוצה אף צבורים אמר קרא תמן לו ולא לשק ¹⁶ ופריך נוצה של עוים לימייב
אלמא נוצה לא הוה צכלל שק ¹⁷:

מוסף תוספות

א. בסמוך, למדרש יאו
בגד במילתא אחריתי,
אי' לאו מחתימת היא אלא
סבא דרבא דרדשי הכי.
ב. לקמן
בשפתיו. רמב"ן. ג. דקתני
מנין לרבות צמר גמלים.
רמב"ן. ד. וכו' בה שלשה
על שלשה לפי סברתו.
טוס' ה"ה. ו. דאמר דבר
אחד דאין טומאה בשאר
בגדים כלל. שטת לר"ן.
ד'פליג אההיא מחתימת,
אלא דפריכין ל' דמ"ג
קרא ד"או בגד" מאי עביד
ל'י. יטע"ב. ו. אריג כל
שהוא בשרצים מנא ליה.
טוס' ה"ה. ז. ויהא
אפשר לומר דנגעים לא
חמירי, דהא שתי וערב
מטמא בהם משא"י
בשאר טומאות דעלמא.
יטע"ב. ח. וי"ל ליפנין
שרצים מינייהו. טוס'
ה"ה. ט. דהשתא לא
שיין למפרך מחומרי
דרשין. טוס' ה"ה. י. כיון
דילפינן מצמד דכתוב
בנגעים, וקרא סתמא כתיב
צמר. טוס' ה"ה. יא.
א. הגם. טוס' ה"ה. יב.
ב. ושיעורו ד' ע"ד. טוס'
ה"ה. יג. ומכרי ל' הכא
מ"או בגד" לשיעור שלש
על שלש. טוס' ה"ה. יד.
ז. פי' ללבושו ולא לשקו.
יטע"ב. טו. והשתא נמי
ניחא דלא תקשי לך דנוצה
של עוים שמעינן מכל
מעשה עוים דכתוב במת,
דאי מחתם ה"ה ליהו
כיון שק, דהשק שיעורו
ארבעה על ארבעה, קמ"ל
או בגד' דמנוצה דהוה
משיעור הדין הוה שיעור
בבגד שלש על שלש,
ושער הגס דוקא הוה
מארבעה על ארבעה. טוס'
ה"ה. טז. וסבר שפיר
כתבא דבי ר' ישמעאל.
טוס' יצמות ד' ר"ה ופליג.
ו' למעוטי שאר בגדים
מציצות. רמב"ם. יז. תנא
דבי ר' ישמעאל. רמב"ם.